

P U B L I C A T I E

De zon volgens Masereel en Boon

Omar Van Hoeylandt, Amsab

Na de eindeloze duisternis van Wereldoorlog I verscheen in het voorjaar van 1919 Frans Masereels beeldroman *Le soleil*. De zon als symbool van vriendschap, vrede, vrijheid en rechtvaardigheid. Masereel schetst in drieënzestig houtsneden de zoektocht van een man naar vrede en geluk. Overmoedig reikt hij naar de hemel en tracht tevergeefs de zon te raken: *“Hij wil de zon bereiken door de hoogste traptreden te beklimmen en komt alleen maar op een kaal zolderkamertje terecht”*, schrijft Boon.

Masereel verbeeldt dit rusteloze zoeken op een eigenzinnige manier en schuift met zwier de wetten van logica, burgerfatsoen en zwaartekracht opzij. De hoofdfiguur beklimt een kruisbeeld om Jezus te omhelzen; even vanzelfsprekend zoekt hij de zon onder de rokken van een vrouw, in vrolijkheid en drank, zweeft hangend aan een paraplu de zon tegemoet...

Boon ziet het zo: *“Hij zoekt het geluk en wijsheid in een bibliotheek vol boeken, maar als hij alle boeken gelezen en terzijde geworpen heeft, staat hij voor een kale muur met lege planken.”* Op het laatst waagt de idealist een laatste poging om de wereld te verlaten en naar de zon te pakken. Deze naïviteit - *“waaninnige hoogmoed”* noemt Boon het - komt hem duur te staan, hij

valt brandend omlaag, Icarus achterna. Boon besluit: *“Ge moet nooit voor uzelf de zon gaan zoeken in de boeken of op kermis, in de kerk of onder de rokken van een vrouw, in het diepste van de zee waar veel geld moet liggen of in de verte waar misschien een luilekkerland is – maar ge moet met liefde arbeiden aan het werk waarin ge handigst zijt en beseffen dat uw werk, hoe simpel het ook is, deze en komende geslachten helpen zal. Over uw eerlijke arbeid in dienst van de gemeenschap zittend, zult ge ontdekken dat ge nergens de zon moet gaan zoeken, want ze zit binnen in u.”*

Louis Paul Boon bewondert het werk van Masereel. Naast Goudkoorts van Chaplin, noemt hij *De Zon* van Masereel *“het volmaaktste werk dat ik ken.”*

In 1946, na weer een eindeloze duisternis van weer een wereldoorlog, ‘herschrijft’ Boon op de voorpagina van *De Roode Vaan* een aantal houtsneden van *De Zon*. Acht jaar later herwerkt hij die stukjes en maakt er een eigenzinnige literaire bewerking van, een illustratie van zijn vernieuwende romanexperimenten: *“En laat ons in deze hoekjes de rollen eens omkeeren. Masereel heeft houtsneden gemaakt om teksten te illustreren, laat ons eens teksten schrijven om Masereel te illustreren. Wij noemen ons boek De Zon en wij gebaren vooralsnog van Krommenaas als iemand zegt: ik heb den indruk uw verhaal vroeger al eens gehoord of gezien te hebben.”*

Ze hebben veel gemeen, Masereel en Boon: hun internationalisme, hun afkeer van het geblaseerde burgerlijk fatsoen, hun antimilitarisme. Iets wat hen beiden jarenlang door het ‘kleinzerige vaderland’ kwalijk werd genomen.

In een verzorgd uitgegeven publicatie werden voor het eerst de houtsneden van Masereel en de teksten van Boon samen gebundeld. Bart Nuyens stelde de editie samen en schreef er een nawoord bij. En in één adem vermelden wij ook de biografie over Frans Masereel van Joris van Parys, een boeiende kennismaking met het leven en werk van deze geëngageerde en internationaal gerenommeerde kunstenaar.

L. P. BOON en F. MASEREEL, *De Zon*, Samenstelling en nawoord Bart Nuyens, Antwerpen: Demain, 2001, ill.